

**અસ્વીકરણ:** સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

**DISCLAIMER:** The translated judgement in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgement shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====

અનામત રાખેલ: ૦૬/૦૭/૨૦૨૬  
જાહેર કરેલ: ૨૧/૦૭/૨૦૨૬

ગુજરાત હાઈકોર્ટ, અમદાવાદ ખાતે

આર/ફર્સ્ટ અપીલ નં. ૧૭૪૯/૨૦૦૧  
વિથ  
સિવિલ એપ્લિકેશન (ફોર ઓર્ડર્સ) નં. ૨/૨૦૦૯  
ઈન આર/ફર્સ્ટ અપીલ નં. ૧૭૪૯/૨૦૦૧  
વિથ  
આર/ક્રોસ ઓબ્જેક્શન નં. ૨૪૦/૨૦૦૯  
ઈન  
આર/ફર્સ્ટ અપીલ નં. ૧૭૪૯/૨૦૦૧

મંજૂરી અને સહી માટે:

માનનીય ન્યાયમૂર્તિ શ્રી જે. સી. દોશી

=====

| રિપોર્ટિંગ માટે મંજૂર | હા | ના |
|-----------------------|----|----|
|                       |    |    |

=====

જનકભાઈ જેઠાભાઈ પટેલ મૃતક કાનૂની વારસદારો મારફતે અને અન્ય  
વિરુદ્ધ  
ગુણવંતભાઈ જેઠાભાઈ પટેલ મૃતક કાનૂની વારસદારો મારફતે અને અન્ય

=====

ઉપસ્થિતિ:

અપીલકર્તા(ઓ) નં. ૧.૧ તરફે શ્રી ચિન્મય એમ. ગાંધી (૩૯૭૯)

અપીલકર્તા(ઓ) નં. ૧.૧ તરફે સુશ્રી રૂમી એમ. ગાંધી (૩૪૭૨)

પ્રતિવાદી(ઓ) નં. ૧ તરફે કાનૂની વારસદારો/પ્રતિનિધિઓ મારફતે મૃત્યુ

પામેલ પક્ષકાર

પ્રતિવાદી(ઓ) નં. ૧.૧, ૧.૨, ૧.૩ તરફે શ્રી વિક્રમ જે. ઠાકોર (૨૨૨૧)

=====

કોરમ: માનનીય ન્યાયમૂર્તિ શ્રી જે. સી. દોશી

સીએવી ચુકાદો

૧. કોડ ઓફ સિવિલ પ્રોસિજર, ૧૯૦૮ (સંક્ષિપ્તમાં “સદર સંહિતા”) ની કલમ ૯૬ હેઠળની આ અપીલ અપીલકર્તા – મૂળ પ્રતિવાદી દ્વારા સિવિલ દાવો નં. ૫૯૮૭/૧૯૮૭ માં વિદ્વાન સિટી સિવિલ કોર્ટ દ્વારા પસાર કરાયેલા તારીખ ૩૦.૧૧.૨૦૦૦ ના ચુકાદા અને હુકમનામાને પડકારતાં દાખલ કરવામાં આવી છે, જેના દ્વારા વાદી દ્વારા દાખલ કરવામાં આવેલ દાવો ફગાવી દેવામાં આવ્યો હતો.

૧.૧ અપીલકર્તાના વિદ્વાન વકીલ દ્વારા દાખલ કરવામાં આવેલી લેખિત રજૂઆતો પરથી જણાય છે તેમ, વિદ્વાન સિટી સિવિલ કોર્ટ દ્વારા મુદ્દા નં. ૧, ૨, ૭, ૮ અને ૮એ પર નોંધવામાં આવેલા અવલોકનો અને તારણો સામે હાલની અપીલ દાખલ કરવામાં આવી છે.

૧.૨ અપીલની નોટિસ વાદી પર યોગ્ય રીતે બજાવવામાં આવી હતી. તેના અનુસંધાનમાં, વાદીએ ચુકાદા અને હુકમનામાને પડકારતાં કોડ ઓફ સિવિલ

પ્રોસિજર, ૧૯૦૮ (સંક્ષિપ્તમાં “સદર સંહિતા”) ના ઓર્ડર ૪૧ નિયમ ૨૨ હેઠળ કોસ ઓબ્જેક્શન દાખલ કર્યું હતું.

૨. સંક્ષિપ્તતા અને સગવડ ખાતર, પક્ષકારોને વિદ્વાન સિટી સિવિલ કોર્ટ સમક્ષ તેમની મૂળ સ્થિતિ દ્વારા સંદર્ભિત કરવામાં આવે છે.

### **હકીકતોની વિગતો:**

૩. વાદગ્રસ્ત ચુકાદામાંથી બહાર આવતી કેસની ટૂંકી હકીકતો નીચે મુજબ છે:

૩.૧ વાદી અને પ્રતિવાદી સગા ભાઈઓ છે અને સ્વર્ગસ્થ જેઠાલાલ લાલદાસ પટેલના પુત્રો છે, જેઓ તારીખ ૦૨.૦૮.૧૯૭૪ ના રોજ વાદી અને પ્રતિવાદી તેમજ અન્ય વર્ગ-૧ ના કાનૂની વારસદારોને પાછળ છોડીને અવસાન પામ્યા હતા.

૩.૨ દાવાની વિષયવસ્તુ સર્વોદય કોલોની કો-ઓપરેટિવ હાઉસિંગ સોસાયટી લિમિટેડના સબ-પ્લોટ નં. ૬બી પર બાંધવામાં આવેલો બંગલો છે (જે હવે પછી “દાવો વાળી મિલકત” તરીકે ઉલ્લેખિત છે). સદર સબ-પ્લોટ નં. ૬બી વર્ષ ૧૯૬૪ માં કો-ઓપરેટિવ હાઉસિંગ સોસાયટીના સભ્ય તરીકે પ્રતિવાદીના નામે નોંધાયેલ હતો અને ત્યારથી તેમના નામે ચાલુ રહ્યો છે.

૩.૩ વાદીના જણાવ્યા અનુસાર, સ્વર્ગસ્થ જેઠાલાલ લાલદાસ પટેલે તારીખ ૦૮.૦૮.૧૯૬૯ ના રોજ તેમનું છેલ્લું વસિયતનામું કર્યું હતું. વાદી એવી દલીલ કરે

છે કે વસિયતનામામાં, અન્ય બાબતોની સાથે, એવું વર્ણન કરવામાં આવ્યું છે કે જોકે સબ-પ્લોટ નં. ૬બી અને તેના પર બાંધવામાં આવેલો બંગલો પ્રતિવાદીના નામે છે, તેમ છતાં તે મોટા પુત્ર, એટલે કે પ્રતિવાદીના નામે હિન્દુ અવિભાજિત કુટુંબ (એચયુએફ) ના ભંડોળમાંથી ખરીદવામાં આવ્યા હતા.

૩.૪ સ્વર્ગસ્થ જેઠાલાલ લાલદાસ પટેલના જીવનકાળ દરમિયાન, પ્રતિવાદી દાવો વાળી મિલકતના ગ્રાઉન્ડ ફ્લોર પર રહેતા હતા, જ્યારે વાદી પહેલા માળે રહેતા હતા, અને બંને પોતાના સંબંધિત ભાગોના કબજામાં રહ્યા હતા.

૩.૫ ઉપરોક્ત વસિયતનામા પર આધાર રાખીને, વાદીએ વધુમાં એવી દલીલ કરી હતી કે સબ-પ્લોટ અને બંગલો લોનની મદદથી ખરીદવામાં આવ્યા હતા, જેના હતાઓ વાદી અને પ્રતિવાદી દ્વારા સમાન રીતે ચૂકવવામાં આવ્યા હતા. એવી પણ દલીલ કરવામાં આવી હતી કે બંને ભાઈઓએ સોસાયટીના વહીવટી ખર્ચમાં સમાન યોગદાન આપ્યું છે અને માર્જિન જમીન, કમ્પાઉન્ડ વોલ, ગેટ્સ અને અન્ય સામાન્ય સુવિધાઓનો સંયુક્ત રીતે ઉપયોગ કર્યો છે.

૩.૬ દાવો દાખલ કરવા માટેનું કારણ ત્યારે ઉદ્ભવ્યું જ્યારે પ્રતિવાદીએ, અમદાવાદ મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશન (એએમસી) પાસેથી જરૂરી પરવાનગી મેળવ્યા વિના, સબ-પ્લોટ નં. ૬બી ની માર્જિન જમીન પર એક નાનો રૂમ બનાવ્યો અને વાદીને સદર માર્જિન જમીનનો મુક્તપણે ઉપયોગ કરવામાં અવરોધ ઉભો કર્યો.

૩.૭ ઉપરોક્ત હકીકતોની પૃષ્ઠભૂમિમાં, મૂળ વાદી - ગુણવંતભાઈ જેઠાલાલ પટેલે, દાવાના પેરા ૧૨ માં દર્શાવ્યા મુજબ નીચે મુજબની દાદ માંગી હતી:

“૧૨.એ. અમે વાદીઓ અને પ્રતિવાદીઓ મિલકત એટલે કે બંગલા નં. ૬-બી, સર્વોદય કો.ઓપ. હાઉસિંગ સોસાયટી લિ., સરદાર પટેલ કોલોની પાસે, અમદાવાદ ના ૩૦૦ ચોરસ વાર ના પ્લોટ-વિસ્તાર ધરાવતી મિલકતના સમાન માલિકો બન્યા હતા જેના દરેક માળ પર બાંધકામ, એટલે કે ગ્રાઉન્ડ ફ્લોર અને પ્રથમ માળ, ૧૦૦ ચોરસ વાર માપનું છે. મૌખિક વહેંચણી દ્વારા, ગ્રાઉન્ડ ફ્લોર પ્રતિવાદીને અને પ્રથમ માળ અમે વાદીઓને સોંપવામાં આવ્યો હતો. બંગલામાં માર્જિન વિસ્તાર અને અન્ય સુવિધાઓ, જેમ કે પાણીનું જોડાણ, ગટર લાઈનો વગેરે સામાન્ય માલિકી અને વપરાશની છે. આ રીતે થયેલી વહેંચણી અનુસાર, અમે, વાદીઓ અને પ્રતિવાદીઓ, સદર મિલકતના સતત કબજા અને ભોગવટામાં છીએ. જોકે, પ્રતિવાદી તે અનુસાર વહેંચણી દસ્તાવેજ કરી આપવા નિષ્ફળ જાય છે, જેનાથી અમારા સંબંધિત અધિકારો અંગે વિવાદો ઉભા થાય છે. આવા વિવાદોને રોકવાના હેતુથી પણ, આ નામદાર કોર્ટ એવો હુકમ કરવા મહેરબાની કરશો કે પ્રતિવાદીઓ વિવાદિત મિલકત માટે વહેંચણી-દસ્તાવેજ કરી આપે અને તેનો અડધો ખર્ચ ભોગવે અને તેમ કરવામાં નિષ્ફળ જતાં, આ નામદાર કોર્ટ દ્વારા કોર્ટ-કમિશનરની નિમણૂક કરવામાં આવે, જેનો ખર્ચ પ્રતિવાદીએ ભોગવવાનો રહેશે.

આ રાહતના હેતુ માટે, દાવાનું મૂલ્યાંકન રૂ. ૫/- કરવામાં આવ્યું છે, અને તેના પર રૂ. ૩૦/- નું કોર્ટ ફી સ્ટેમ્પ ચોંટાડવામાં આવ્યું છે.

બી. થયેલી વહેંચણી મુજબ, ખુદ્દી માર્જિન જગ્યા, કમ્પાઉન્ડ વોલ, પાણીની ટાંકીઓ, ગટર-લાઈનો, હાલના પાણીના જોડાણો અને અન્ય સુવિધાઓ સામાન્ય માલિકીની છે. પ્રતિવાદી સોસાયટીના સભ્ય હોવાથી, તેઓ આ સુવિધાઓનો ઉપયોગ એવી રીતે કરી રહ્યા છે જાણે કે તે તેમની એકમાત્ર અને સંપૂર્ણ માલિકીની હોય. પ્રતિવાદીને તેમ કરતા અટકાવવું જરૂરી હોવાથી, આ નામદાર કોર્ટ વાદીની લેખિત સંમતિ વિના વિશિષ્ટ માલિકીના આધારે માર્જિન જગ્યામાં કોઈપણ ખોદકામ અથવા બાંધકામ કામ કરતા પ્રતિવાદીને અટકાવતો કાયમી મનાઈહુકમ આપવા

મહેરબાની કરશો; અને વધુમાં પ્રતિવાદીને ગટર, પાણીના નળ વગેરે જેવી સુવિધાઓનો એવી રીતે ઉપયોગ કરતા અટકાવવો કે જેથી અમારા અવિભાજિત અડધા હિસ્સાને નુકસાન થાય અથવા અમારા અધિકારોથી અમને વંચિત રાખે, અને પ્રતિવાદી પ્રત્યક્ષ કે પરોક્ષ રીતે આવા કૃત્યો ન કરે. હાલમાં, એક સામાન્ય પાણીનું જોડાણ છે. બીજું પાણીનું જોડાણ ન મળે ત્યાં સુધી, આ નામદાર કોર્ટ પ્રતિવાદીને વર્તમાન પાણી પુરવઠાના અડધા કલાકો દરમિયાન પાણીનો ઉપયોગ કરવાની અમે વાદીઓને મંજૂરી આપવા માટેનો કાયમી મનાઈદુકમ આપવા મહેરબાની કરશો, અને આવા કલાકો દરમિયાન પ્રત્યક્ષ કે પરોક્ષ રીતે આ જોડાણમાંથી પાણીનો ઉપયોગ કરવા અથવા સંગ્રહ કરવાથી પ્રતિવાદીને અટકાવવા મહેરબાની કરશો.

આ રાહતના હેતુ માટે, દાવાનું મૂલ્યાંકન રૂ. ૫/- કરવામાં આવ્યું છે, અને તેના પર રૂ. ૩૦/- નું કોર્ટ ફી સ્ટેમ્પ ચોંટાડવામાં આવ્યું છે.

સી. આ નામદાર કોર્ટ અમે વાદીઓની તરફેણમાં આ દાવાનો ખર્ચ મંજૂર કરવા મહેરબાની કરશો.

ડી. આ નામદાર કોર્ટ યોગ્ય જણાય તેવી અન્ય કોઈ રાહત આપવા મહેરબાની કરશો.”

૩.૮ આંક ૩૩ પર લેખિત જવાબ દાખલ કરીને, મૂળ પ્રતિવાદીએ દાવાનો વિરોધ કર્યો હતો. દાવામાં કરેલી રજૂઆતોને નકારવા ઉપરાંત, પ્રતિવાદીએ વસિયતનામું કરવા અંગે અજ્ઞાનતા દર્શાવી હતી. પ્રતિવાદીએ વધુમાં એવી દલીલ કરી હતી કે તેઓ દાવો વાળા/બંગલાના એકમાત્ર માલિક છે અને વાદીને તેમાં કોઈ અધિકાર, હક અથવા હિત નથી.

૩.૯ પ્રતિવાદીએ ભારપૂર્વક જણાવ્યું હતું કે તેમણે પોતાના ભંડોળમાંથી બંગલો બાંધ્યો હતો અને તેથી, તેઓ તેના એકમાત્ર માલિક છે અને તેના કાયદેસરના કબજામાં છે. વધુમાં એવી દલીલ કરવામાં આવી હતી કે વાદી, નાના ભાઈ

હોવાથી, માત્ર પ્રતિવાદીની પરવાનગીથી જ બંગલામાં રહેતા હતા અને તેથી, દાવો વાળી મિલકતમાં તેમનો કોઈ સ્વતંત્ર અધિકાર, હક કે હિત નથી. પ્રતિવાદીના જણાવ્યા અનુસાર, તેમના જીવનકાળ દરમિયાન, સ્વર્ગસ્થ જેઠાલાલે વર્ષ ૧૯૬૦ માં વાદીને અમુક રકમ ચૂકવી હતી, પરંતુ વાદીએ સદર રકમ વેડફી નાખી હતી. વાદી પાસે રહેવાની કોઈ વૈકલ્પિક વ્યવસ્થા ન હોવાથી, તેમણે બંગલામાં રહેવાની પરવાનગી માટે તેમના પિતાને વિનંતી કરી હતી અને તે મુજબ, સ્વર્ગસ્થ જેઠાલાલ સાથે પહેલા માળે રહેવાનું શરૂ કર્યું હતું.

૩.૧૦ તેથી, એવી દલીલ કરવામાં આવી હતી કે વાદી માત્ર પ્રતિવાદીની સંમતિથી અને સ્વર્ગસ્થ જેઠાલાલની ઇચ્છા અનુસાર દાવો વાળી મિલકતના કબજામાં છે. વાદીનો કબજો પરવાનગી ધરાવનાર કબજેદાર તરીકેનો છે અને તે પ્રતિવાદીના ટાઇટલની વિરુદ્ધ કોઈ કાનૂની અધિકારમાં પરિણમી શકે નહીં. એવી પણ દલીલ કરવામાં આવી હતી કે દાવો મર્યાદાના કાયદા દ્વારા બાધિત છે અને બેનામી ટ્રાન્ઝેક્શન્સ (પ્રોહિબિશન) એક્ટ, ૧૯૮૮ ની જોગવાઈઓ દ્વારા વધુ બાધિત છે.

૩.૧૧ વિદ્વાન ટ્રાયલ કોર્ટે જરૂરી મુદ્દાઓ ઘડ્યા અને બંને પક્ષોને મૌખિક તેમજ દસ્તાવેજી પુરાવા રજૂ કરવાની મંજૂરી આપી. રેકૉર્ડ પરના પુરાવાઓની મૂલવણી પર, વિદ્વાન ટ્રાયલ કોર્ટે દાવો ફગાવી દીધો.

૩.૧૨ વ્યથિત થઈને, વાદીએ ફર્ટ અપીલ નં. ૬૯૫૭/૧૯૯૯ દાખલ કરી. પ્રતિવાદીએ પણ આ કોર્ટ સમક્ષ ફર્ટ અપીલ નં. ૬૭૫૭/૧૯૯૯ દાખલ કરી. બંને અપીલોની એકસાથે સુનાવણી કરવામાં આવી હતી, અને તારીખ ૨૦.૦૧.૨૦૦૦ ના સંયુક્ત ચુકાદા દ્વારા, આ કોર્ટે ચુકાદો અને હુકમનામું રદ કર્યું અને કાયદા અનુસાર નવેસરથી નિર્ણય માટે વિદ્વાન ટ્રાયલ કોર્ટને મામલો પરત મોકલી આપ્યો.

૩.૧૩ રીમાન્ડના હુકમને અનુસરીને, વિદ્વાન ટ્રાયલ કોર્ટે નવી ટ્રાયલ ચલાવી અને તારીખ ૩૦.૧૧.૨૦૦૦ ના ચુકાદા અને હુકમનામા દ્વારા ફરીથી દાવો ફગાવી દીધો.

૩.૧૪ અમુક મુદ્દાઓ પર નોંધાયેલા અવલોકનો અને તારણોથી વ્યથિત થઈને, પ્રતિવાદીએ હાલની ફર્ટ અપીલ દાખલ કરી. વાદીએ, જોકે ચુકાદા અને હુકમનામા સામે કોઈ અપીલ દાખલ કરી ન હતી, પરંતુ વિદ્વાન ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા નોંધવામાં આવેલા દાવો ફગાવી દેવાના તારણોને પડકારતાં કોડ ઓફ સિવિલ પ્રોસિજરના ઓર્ડર ૪૧ નિયમ ૨૨ હેઠળ ક્રોસ-ઓબ્જેક્શન દાખલ કર્યા હતા.

### **સંબંધિત પક્ષકારોના વિદ્વાન વકીલોની ઉપસ્થિતિ:**

૪. અપીલકર્તા તરફે ઉપસ્થિત વિદ્વાન વકીલ શ્રી ચિન્મય ગાંધી અને સામાવાળાઓ તરફે ઉપસ્થિત વિદ્વાન વકીલ શ્રી વિક્રમ ઠાકોરને સાંભળવામાં આવ્યા અને તેઓએ તેમની લેખિત રજૂઆતો દાખલ કરી છે. બંને પક્ષોના

વિદ્ધાન વકીલો દ્વારા દાખલ કરવામાં આવેલી લેખિત રજૂઆતો રેકૉર્ડ પર લેવામાં આવે છે.

**અપીલકર્તાના વિદ્ધાન વકીલની રજૂઆત:**

પ. તેમની મૌખિક રજૂઆતો ઉપરાંત, વિદ્ધાન વકીલ શ્રી ચિન્મય ગાંધીએ સંબંધિત ટાંકણો સાથે લેખિત રજૂઆતો રજૂ કરી છે. તેમની રજૂઆતો, સંક્ષિપ્તમાં, નીચે મુજબ છે:

પ.૧ કે વિદ્ધાન ટ્રાયલ કોર્ટે મુદ્દા નં. ૧ થી ૪ પર સંયુક્ત તારણો નોંધવામાં ગંભીર ભૂલ કરી છે. એવી રજૂઆત કરવામાં આવી છે કે રેકૉર્ડ પરના દસ્તાવેજ પુરાવા, ખાસ કરીને આંક ૧૩૦ થી ૧૩૪ અને આંક ૧૩૮ થી ૧૯૪, સ્પષ્ટપણે સ્થાપિત કરે છે કે દાવો વાળી મિલકત, એટલે કે સબ-પ્લોટ નં. ૬-બી, બંગલો, તારીખ રપ.૧૧.૧૯૬૩ ના ફાળવણી પત્ર દ્વારા પ્રતિવાદીને ફાળવવામાં આવ્યો હતો. વધુમાં એવી રજૂઆત કરવામાં આવી છે કે પ્રતિવાદીએ એએમસી દ્વારા જારી કરાયેલા મ્યુનિસિપલ ટેક્સ બિલ રજૂ કર્યા છે, જે સ્પષ્ટપણે દર્શાવે છે કે દાવો વાળો બંગલો પ્રતિવાદી દ્વારા ખરીદવામાં આવ્યો હતો અને બાંધવામાં આવ્યો હતો. તેથી, અપીલકર્તાના જણાવ્યા અનુસાર, દાવો વાળી મિલકત સ્વર્ગસ્થ પિતા જેઠાલાલ લાલદાસ પટેલની સ્વ-સંપાદિત મિલકત હતી તેવું ઠરાવવામાં વિદ્ધાન ટ્રાયલ કોર્ટે સ્પષ્ટ ભૂલ કરી છે.

પ.૨ કે વિદ્વાન ટ્રાયલ કોર્ટે કાયદા અનુસાર યોગ્ય રીતે સાબિત થયા વિના વસિયતનામાને સ્વીકારવામાં અને ત્યારબાદ, દાવો વાળો બંગલો મૃતકની સ્વ-સંપાદિત મિલકત હતી તેવા નિષ્કર્ષ પર પહોંચવા માટે તેમાંના વર્ણનો પર આધાર રાખવામાં ગંભીર ભૂલ કરી છે. એવી દલીલ કરવામાં આવી છે કે વસિયતનામું માત્ર એટલા માટે યોગ્ય રીતે સાબિત થયેલું ગણી શકાય નહીં કારણ કે તે નોંધાયેલું છે, ખાસ કરીને જ્યારે તેની વાસ્તવિકતા પડકાર હેઠળ હોય. નોંધણી દસ્તાવેજને પ્રમાણિકતાની ચોક્કસ ડિગ્રી આપી શકે છે; જોકે, તે તેની વાસ્તવિકતા અંગે અખંડ ધારણાનું સર્જન કરતી નથી. વધુમાં એવી રજૂઆત કરવામાં આવી છે કે વસિયતનામાની નોંધણી તેને પવિત્ર અથવા પડકારમાંથી મુક્ત બનાવતી નથી. માત્ર એક સાક્ષીની તપાસ કરવી એ પણ વસિયતનામાની વાસ્તવિકતા સ્થાપિત કરવા માટે પૂરતું નથી, ખાસ કરીને જ્યારે વસિયતનામું શંકાસ્પદ સંજોગોથી ઘેરાયેલું હોય.

પ.૩ કે વસિયતનામું એ એકમાત્ર દસ્તાવેજ છે જેના આધારે વાદીએ દાવો સ્થાપિત કર્યો છે અને દાદ માંગી છે. વસિયતનામાની સાબિતી સંચાલિત કરતી લાગુ જોગવાઈઓ સાથે વંચાણે લેતાં ઇન્ડિયન સક્સેશન એક્ટની કલમ ૬૩ અનુસાર વસિયતનામાની સાબિતીના અભાવમાં, દસ્તાવેજ કાગળના ટુકડા સિવાય બીજું કંઈ રહેતું નથી અને દાવો વાળી મિલકતના સંદર્ભમાં મૃતકની તરફેણમાં કોઈ ટાઈટલ આપી કે સ્થાપિત કરી શકતું નથી.

પ.૪ કે વિદ્વાન ટ્રાયલ કોર્ટે એ સમજવું જોઈતું હતું કે વર્ષ ૧૯૬૩ માં જ્યારે દાવો વાળો બંગલો ખરીદવામાં આવ્યો ત્યારે સ્વર્ગસ્થ પિતા જેઠાલાલ લાલદાસ પટેલ પાસે આવકનો કોઈ સ્ત્રોત હતો તે સ્થાપિત કરવામાં વાદી સદંતર નિષ્ફળ ગયો હતો. તેનાથી વિપરીત, પ્રતિવાદીએ સ્થાપિત કરવા માટે પુષ્કળ દસ્તાવેજ પુરાવા રજૂ કર્યા છે કે તેઓ વર્ષ ૧૯૫૬ થી કમાતા હતા અને વર્ષ ૧૯૯૩ માં તેમની નિવૃત્તિ સુધી સેવામાં ચાલુ રહ્યા હતા.

પ.૫ કે, સ્વીકાર્યપણે, વાદી વર્ષ ૧૯૬૭ સુધી તેમનો અભ્યાસ કરી રહ્યા હતા અને બંગલાના બાંધકામ માટે મેળવેલી લોનની ચુકવણીમાં યોગદાન આપવા માટે તેમની પાસે આવકનો કોઈ સ્વતંત્ર સ્ત્રોત નહોતો. કોઈપણ દસ્તાવેજ પુરાવાના અભાવમાં, વિદ્વાન ટ્રાયલ કોર્ટે ભૂલભરેલી રીતે સ્વીકાર્યું કે સ્વર્ગસ્થ જેઠાલાલ લાલદાસ પટેલે સોસાયટી પાસેથી રૂ. ૫,૦૦૦/- ની લોન અને ત્યારબાદ રૂ. ૧૫,૦૦૦/- ની બીજી લોન મેળવી હતી, જે કુલ મળીને રૂ. ૨૦,૦૦૦/- થાય છે. આવું તારણ આંક પર પરની જુબાનીમાં વાદીની પોતાની કબૂલાતની વિરુદ્ધ છે, જેમાં તેમણે સ્વીકાર્યું હતું કે તેમના પિતાએ વર્ષ ૧૯૫૫-૧૯૫૬ ની આસપાસ કામ કરવાનું બંધ કરી દીધું હતું અને ત્યારબાદ તેમના દ્વારા શરૂ કરાયેલ ભાગીદારીનો વ્યવસાય લાંબો સમય ચાલ્યો ન હતો. વધુમાં એવું સ્વીકારવામાં આવ્યું છે કે મૃતક ભાગીદારીમાંથી નિવૃત્ત થયા અને ત્યારબાદ નિવૃત્ત વ્યક્તિનું જીવન જીવ્યા.

પ.૬ કે વિદ્વાન ટ્રાયલ કોર્ટે રેકૉર્ડ પરના પુરાવાઓની અવગણના કરીને હિન્દુ અવિભાજિત કુટુંબ (એચયુએફ) ના અસ્તિત્વને ભૂલભરેલી રીતે સ્વીકાર્યું. અપીલકર્તાના જણાવ્યા અનુસાર, સૌથી મોટા ભાઈ, છોટાલાલ, લગભગ ૩૫ વર્ષ પહેલાં પરિવારથી અલગ થઈ ગયા હતા, જે વસિયતનામાના વર્ણનો પરથી સ્પષ્ટ થાય છે. તેથી, સંયુક્ત કુટુંબની રચના કરતા તમામ સહભાગીઓની ગેરહાજરીમાં, એચયુએફ ના અસ્તિત્વ અંગેનું તારણ કાયદેસર રીતે અસમર્થનીય છે.

પ.૭ કે, સાદી અંકગણિત ગણતરી પર, સ્વર્ગસ્થ જેઠાલાલ લાલદાસ પટેલ તારીખ ૦૩.૦૮.૧૯૭૪ ના રોજ તેમના મૃત્યુ સમયે લગભગ ૯૪ વર્ષની વયના હોત અને તેથી, વર્ષ ૧૯૬૩ માં લગભગ ૮૩ વર્ષના હોત. આવા સંજોગોમાં, તે અત્યંત અસંભવિત છે કે કોઈ વ્યક્તિ અથવા સંસ્થાએ આટલી મોટી ઉંમરની વ્યક્તિને રૂ. ૨૦,૦૦૦/- ની લોન આપી હોય.

પ.૮ કે, જોકે લોન સ્વર્ગસ્થ જેઠાલાલ લાલદાસ પટેલના નામે મેળવવામાં આવી હોવાનો આક્ષેપ કરવામાં આવ્યો છે, તેમ છતાં કો-ઓપરેટિવ હાઉસિંગ સોસાયટીએ ન તો તેમને સભ્ય તરીકે દાખલ કર્યા કે ન તો તેના રજિસ્ટરમાં તેમનું નામ નોંધ્યું. તેનાથી વિપરીત, માત્ર પ્રતિવાદીને જ સોસાયટીના સભ્ય તરીકે દાખલ કરવામાં આવ્યા હતા, અને ફાળવણી પત્ર પણ તેમની તરફેણમાં જારી

કરવામાં આવ્યો હતો. અપીલકર્તાના જણાવ્યા અનુસાર, આ સંજોગો સ્પષ્ટપણે સ્થાપિત કરે છે કે દાવો વાળી મિલકત પ્રતિવાદીની સ્વ-સંપાદિત મિલકત છે.

પ.૯ કે, કથિત વસિયતનામાના બંને સાક્ષીઓ નજીકના સંબંધીઓ છે. તેમાંથી એક, એટલે કે શ્રી પોપટલાલ મંગુભાઈ પરીખ, વાદીના સસરા છે, જેઓ કથિત વસિયતનામા હેઠળ મુખ્ય લાભાર્થી છે, જ્યારે અન્ય પુત્રને તે હેઠળ વંચિત રાખવામાં આવ્યો છે. અપીલકર્તાના જણાવ્યા અનુસાર, આ સંજોગો વસિયતનામાની વાસ્તવિકતા અંગે ગંભીર શંકા પેદા કરે છે, અને તેથી, વાદી, વસિયતનામાના સમર્થક હોવાથી, નક્કર અને ખાતરીપૂર્વકના પુરાવા રજૂ કરીને આવા શંકાસ્પદ સંજોગોને દૂર કરવાની કાનૂની જવાબદારી હેઠળ હતા.

પ.૧૦ કે આંક ૮૦ પર તપાસવામાં આવેલા સાક્ષીએ સ્વીકાર્યું કે તેઓ કથિત વસિયતનામાના અમલના ચાર દિવસ પહેલાં સ્વર્ગસ્થ જેઠાલાલ લાલદાસ પટેલને ઓળખતા નહોતા. અપીલકર્તાના જણાવ્યા અનુસાર, આ સંજોગ વસિયતનામાના અમલ અને વાસ્તવિકતાને લગતી શંકાને વધુ મજબૂત બનાવે છે.

પ.૧૧ કે જ્યાં વસિયતનામું શંકાસ્પદ સંજોગોથી ઘેરાયેલું હોય, ત્યાં તેની નોંધણી અથવા સાક્ષીની તપાસના આધારે તેને માન્ય રીતે અમલમાં મુકાયેલ તરીકે સ્વીકારી શકાય નહીં. કાયદાની સુસ્થાપિત સ્થિતિ છે કે વસિયતનામાના સમર્થકે તમામ શંકાસ્પદ સંજોગોને સંતોષકારક રીતે દૂર કરવા જોઈએ અને

સ્થાપિત કરવું જોઈએ કે વસિયતનામા કરનારે સ્વેચ્છાએ, સ્વસ્થ મનની સ્થિતિ સાથે અને તેની વિગતોની સંપૂર્ણ જાણકારી સાથે વસિયતનામાનો અમલ કર્યો હતો.

પ.૧૨ તેમની રજૂઆતોના સમર્થનમાં, તેમણે નીચેના નિર્ણયો પર આધાર રાખ્યો છે:—

(૧) રમેશ ચંદ (મૃતક) કાનૂની વારસદારો મારફતે વિ. સુરેશ ચંદ અને અન્ય, ૨૦૨૫ આઈએનએસસી ૧૦૫૮ માં અહેવાલ થયેલ;

(૨) કવિતા કનવર વિ. પામેલા મહેતા, એ.આઈ.આર. ૨૦૨૦ એસ.સી. ૨૬૧૪ માં અહેવાલ થયેલ;

(૩) લીલા અને અન્ય વિ. મુરુગનંથમ અને અન્ય, ૨૦૨૫ આઈએનએસસી ૧૦ માં અહેવાલ થયેલ;

(૪) જગદીશ ચંદ શર્મા વિ. નરેન સિંહ સૈની (મૃતક) કાનૂની વારસદારો મારફતે અને અન્ય, એ.આઈ.આર. ૨૦૧૫ એસ.સી. ૨૧૪૮ માં અહેવાલ થયેલ;

(૫) જસવંત કૌર વિ. અમૃત કૌર, એ.આઈ.આર. ૧૯૭૭ સુપ્રીમ કોર્ટ ૭૪ માં અહેવાલ થયેલ;

(૬) એચ. વેંકટાયલા આયંગર વિ. બી. એન. થિમ્માજમ્મા, એ.આઈ.આર. ૧૯૫૮ સુપ્રીમ કોર્ટ ૪૪૩ માં અહેવાલ થયેલ;

પ.૧૩ કે દાવો વાળી મિલકતની વહેંચણી અને પ્રતિવાદીને વહેંચણી દસ્તાવેજ કરી આપવાનો નિર્દેશ માંગતો વાદીનો દાવો બેનામી ટ્રાન્ઝેક્શન્સ (પ્રોહિબિશન) એક્ટની જોગવાઈઓ દ્વારા બાધિત છે, કારણ કે સ્વીકાર્યપણે દાવો વાળી મિલકત/બંગલાની માલિકી માત્ર પ્રતિવાદીના નામે છે. આ રજૂઆતના

સમર્થનમાં, ૨૦૧૯ જેએક્સ (ગુજ) ૬૧૮ માં અહેવાલ થયેલ **પરાગભાઈ એમ. દેસાઈ ગુજરી જનાર વારસદારો મારફતે વિ. ડાહ્યાભાઈ એમ. દેસાઈ ગુજરી જનાર વારસદારો મારફતે** ના કેસમાં આ કોર્ટના ચુકાદા તેમજ ૧૯૯૬ (૧) જી.એલ.એચ. ૬૫ માં અહેવાલ થયેલ પ્રજલાલ જે. ગણાત્રાના વારસદારો વિ. પરશોત્તમ એસ. શાહના વારસદારો અને અન્ય ના કેસમાં આ કોર્ટની ડિવિઝન બેંચના ચુકાદા પર આધાર રાખવામાં આવ્યો હતો.

પ.૧૪ છેલ્લે, એવી દલીલ કરવામાં આવે છે કે વાદીનો દાવો કાયદા દ્વારા સ્પષ્ટપણે બાધિત હતો, કારણ કે વસિયતનામાના આધારે સ્થાવર મિલકતમાં કોઈપણ અધિકારનો દાવો કરતા પહેલાં, પ્રોબેટ અથવા લેટર્સ ઓફ એડમિનિસ્ટ્રેશન મેળવવું વાદી માટે ફરજિયાત હતું. આવી કાર્યવાહી લિમિટેશન એક્ટના અનુચ્છેદ ૧૩૭ હેઠળ મર્યાદાના નિર્ધારિત સમયગાળાની અંદર શરૂ થવી જોઈતી હતી. જોકે, વર્તમાન કેસમાં, વાદીએ પ્રોબેટ અથવા લેટર્સ ઓફ એડમિનિસ્ટ્રેશન મેળવ્યા વિના, સ્વર્ગસ્થ જેઠાલાલ લાલદાસ પટેલના વસિયતનામા પર સીધો આધાર રાખ્યો અને તેમના મૃત્યુની તારીખથી ૧૩ વર્ષ કરતાં વધુ સમય પછી વહેંચણીની રાહત માંગી હતી. તેથી, અપીલકર્તાના જણાવ્યા અનુસાર, દાવો મર્યાદાના કાયદા દ્વારા સંપૂર્ણપણે બાધિત છે.

પ.૧૫ ઉપરોક્ત રજૂઆતોને ધ્યાને રાખીને, અપીલકર્તા, જેઓ મૂળ પ્રતિવાદી છે, તેમણે આ કોર્ટને દાવો ફગાવી દેવાના અંતિમ નિષ્કર્ષને જાળવી રાખીને મુદ્દા

નં. ૧, ૨, ૭, ૮ અને ૮એ પર નોંધાયેલા તારણોને ઉલટાવી દેવા વિનંતી કરી હતી.

### **સામાવાળાના વિદ્વાન વકીલની રજૂઆત:**

૬. તેમની મૌખિક રજૂઆતો ઉપરાંત, વિદ્વાન વકીલ શ્રી વિક્રમ ઠાકોરે સંબંધિત ટાંકણો સાથે લેખિત રજૂઆતો રજૂ કરી છે અને ફર્ટ અપીલનો વિરોધ કર્યો છે અને કોસ ઓબ્જેક્શનમાં માંગેલી દાદ માંગી છે. તેમની રજૂઆતો, સંક્ષિપ્તમાં, નીચે મુજબ છે:

૬.૧ મુખ્યત્વે એવી દલીલ કરવામાં આવી હતી કે પ્રતિવાદી-અપીલકર્તા વિરુદ્ધ કોઈ પ્રતિકૂળ હુકમનામું પસાર કરવામાં આવ્યું નથી. અપીલ માત્ર વિદ્વાન ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા નોંધવામાં આવેલા અમુક તારણો અને અવલોકનો સામે દાખલ કરવામાં આવી છે, જ્યારે દાવો પોતે જ ફગાવી દેવામાં આવ્યો હતો. પ્રતિવાદી-અપીલકર્તા વિરુદ્ધ કોઈ હુકમનામું પસાર કરવામાં આવ્યું ન હોવાથી, એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે સદર સંહિતાની કલમ ૯૬ હેઠળની અપીલ પોષણક્ષમ નથી. આ દલીલના સમર્થનમાં, (૧૯૯૫) ૬ એસ.સી.સી. ૭૩૩ માં અહેવાલ થયેલ દેવરામ અને અન્ય વિ. ઈશ્વરચંદ અને અન્ય ના કેસમાં નામદાર સર્વોચ્ચ અદાલતના ચુકાદા પર મજબૂત આધાર રાખવામાં આવ્યો હતો.

૬.૨ કે સદર સંહિતાની કલમ ૯૬ હેઠળની અપીલ માત્ર હુકમનામા સામે જ થઈ શકે છે. દાવો ફગાવી દેતી વખતે વિદ્વાન ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા નોંધવામાં આવેલા

માત્ર તારણો કોડ ઓફ સિવિલ પ્રોસિજરની કલમ ૨(૨) ના અર્થમાં “હુકમનામું” બનતા નથી. વધુમાં વધુ, સદર સંહિતાનો ઓર્ડર ૪૧ નિયમ ૨૨ સામાવાળાને અલગ અપીલ દાખલ કર્યા વિના પ્રતિકૂળ તારણોને પડકારવા સક્ષમ બનાવે છે. તેથી, સામાવાળાના જણાવ્યા અનુસાર, વિદ્વાન ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા નોંધાયેલા અમુક તારણોને ઉલટાવવા માટે પ્રતિવાદી હાલની અપીલ કરી શક્યા ન હોત.

૬.૩ કે શરૂઆતથી જ વાદી અને પ્રતિવાદી બંને બંગલાના સંયુક્ત કબજામાં છે. વાદીનો પરિવાર પહેલા માળે રહે છે, જ્યારે પ્રતિવાદીનો પરિવાર ગ્રાઉન્ડ ફ્લોર પર રહે છે. આવો સંયુક્ત કબજો આજે પણ ચાલુ છે. આ સંજોગો, રેકૉર્ડ પરના પુરાવાઓ સાથે મળીને, સ્થાપિત કરે છે કે જોકે બંગલો પ્રતિવાદીના નામે ખરીદવામાં આવ્યો હતો, પરંતુ અવેજ તેમના પિતા દ્વારા એચયુએફ ના ભંડોળમાંથી ચૂકવવામાં આવ્યો હતો. હાઉસિંગ લોન વાદી અને પ્રતિવાદી દ્વારા સમાન પ્રમાણમાં પરત કરવામાં આવી હતી. પરિણામે, બંગલો સંયુક્ત કુટુંબની મિલકત છે, જે આંક ૩૩ અને ૫૩ પરથી સ્પષ્ટ થાય છે.

૬.૪ (૨૦૧૬) ૮ એસ.સી.સી. ૭૦૫ માં અહેવાલ થયેલ **સુબ્રાયા એમ.એન. વિ. વિદ્વલા એમ.એન. અને અન્ય** ના કેસમાં નામદાર સુપ્રીમ કોર્ટના ચુકાદાનો સંદર્ભ આપતાં, વિદ્વાન વકીલ શ્રી ઠાકોરે રજૂઆત કરી હતી કે જ્યાં સમગ્ર પરિવારના લાભ માટે પરિવારના એક સભ્યના નામે મિલકત ખરીદવામાં આવે

છે, તેને તે વ્યક્તિની સ્વ-સંપાદિત મિલકત તરીકે ગણી શકાય નહીં. વધુમાં એવી રજૂઆત કરવામાં આવી છે કે પ્રતિવાદીએ અગાઉ વાદી સામે કબજો પાછો મેળવવા માટે એવા આધારે દાવો દાખલ કર્યો હતો કે વાદી માત્ર પરવાનગી ધરાવનાર કબજેદાર હતો. જોકે, પ્રતિવાદીએ ત્યારબાદ સદર કાય વાહી છોડી દીધી હતી, જે સ્પષ્ટપણે સૂચવે છે કે તેઓ વાકેફ હતા કે બંગલો વાદી અને પ્રતિવાદીની સંયુક્ત માલિકીનો હતો અને વહેંચણીને પાત્ર હતો. એવી પણ રજૂઆત કરવામાં આવી છે કે સ્વર્ગસ્થ પિતા જેઠાલાલ દ્વારા કરવામાં આવેલ વસિયતનામું સાક્ષીના પુરાવા દ્વારા યોગ્ય રીતે સાબિત થયું છે. પુરાવા સ્થાપિત કરે છે કે બંગલો સ્વર્ગસ્થ પિતા જેઠાલાલની સ્વ-સંપાદિત મિલકત હતી અને તેમના વસિયતનામા હેઠળ વાદી અને પ્રતિવાદી તેમાં સમાન હિસ્સા માટે હકદાર છે.

૬.૫ એવી રજૂઆત કરવામાં આવી છે કે (૨૦૦૧) ૪ એસ.સી.સી. ૩૨૫ માં અહેવાલ થયેલ *ક્લેરેન્સ પેસ અને અન્ય વિ. યુનિયન ઓફ ઇન્ડિયા* ના કેસમાં નામદાર સુપ્રીમ કોર્ટના અને (૨૦૦૭) ૧ જી.એલ.આર. ૨૭૭ માં અહેવાલ થયેલ *મીનાક્ષીબેન શશિકાંતભાઈ પટેલ વિ. ડિસ્ટ્રિક્ટ કલેક્ટર, ગાંધીનગર* ના કેસમાં આ કોર્ટના ચુકાદાઓને ધ્યાને લેતાં, વસિયતનામા હેઠળ અધિકારો સ્થાપિત કરવા માટે ગુજરાત રાજ્યમાં પ્રોબેટ ફરજિયાત નથી. ગમે તે સંજોગોમાં, વાદીએ વસિયતનામાના અમલને યોગ્ય રીતે સાબિત કર્યો છે. વસિયતનામું એક નોંધાયેલ દસ્તાવેજ છે અને તેની વાસ્તવિકતા સ્થાપિત થયેલી છે. વધુમાં એવી

રજૂઆત કરવામાં આવી છે કે વસિયતનામું માત્ર એક આનુષંગિક દસ્તાવેજ છે અને વાદીએ વસિયતનામાના આધારે કોઈ સ્વતંત્ર રાહત માંગી નથી. તેથી, સામાવાળાના જણાવ્યા અનુસાર, પ્રોબેટ મેળવવામાં આવ્યું છે કે નહીં તે પ્રશ્ન કોઈ મહત્વનો નથી.

૬.૬ કોસ ઓબ્જેક્શનના સંદર્ભમાં, એવી રજૂઆત કરવામાં આવી છે કે વાદીએ પિતા જેઠાલાલના વસિયતનામા હેઠળ દાવો વાળી મિલકતમાં પોતાનો અવિભાજિત હિસ્સો સ્થાપિત કર્યો છે. તેથી, ત્રીજા ભાઈ, હીરાલાલનો હિસ્સો નક્કી કર્યા વિના વહેંચણી માટે કોઈ હુકમનામું આપી શકાય નહીં તેવા વિદ્વાન ટ્રાયલ કોર્ટના તારણો ભૂલભરેલા અને કાયદેસર રીતે અસમર્થનીય છે.

૬.૭ ઉપરોક્ત ચુકાદાઓ ઉપરાંત, વિદ્વાન વકીલ શ્રી ઠાકોરે (૨૦૦૩) ૩ એસ.સી.સી. ૪૭૨ માં અહેવાલ થયેલ *ચીફ કન્ઝર્વેટર ઓફ ફોરેસ્ટ, ગવર્નમેન્ટ ઓફ આંધ્ર પ્રદેશ વિ. કલેક્ટર* અને ૨૦૨૪ *આઈએનએસસી ૫૧૮* માં અહેવાલ થયેલ *સ્ટેટ ઓફ પંજાબ વિ. ભગવંતપાલ સિંહ ઉર્ફે ભગવંત સિંહ (મૃતક) કાનૂની વારસદારો મારફતે* ના નિર્ણયો પર પણ આધાર રાખ્યો હતો.

૬.૮ કબજો એ માલિકીનું મજબૂત સૂચક છે તેવી દલીલ કરવા માટે ઉપરોક્ત બંને ચુકાદાઓ પર આધાર રાખવામાં આવ્યો હતો.

૬.૯ ઉપરોક્ત રજૂઆતોના આધારે, વિદ્વાન વકીલ શ્રી ઠાકોરે ફર્ટ અપીલ ફગાવી દેવા અને કોસ ઓબ્જેક્શન મંજૂર કરવા અને પરિણામે વાદીનો દાવો મંજૂર કરવા વિનંતી કરી હતી.

### વિશ્લેષણ:

૭. બંને પક્ષોના વિદ્વાન વકીલોની પરસ્પર રજૂઆતોને ધ્યાનમાં રાખીને અને વાદગ્રસ્ત ચુકાદા અને હુકમનામા તેમજ રેકૉર્ડ અને કાર્યવાહીને ધ્યાનમાં લેતાં, પ્રશ્નો ઉદ્ભવે છે કે શું દાવો ફગાવી દેવામાં આવ્યો હોવાથી દાવામાં સફળ થયેલા પ્રતિવાદી સમાન મુદ્દાના માત્ર તારણને ઉલટાવવા માટે સદર સંહિતાની કલમ ૯૬ હેઠળ અપીલ કરી શકે છે? બીજો પ્રશ્ન એ ઉદ્ભવે છે કે શું વાદી જે દાવામાં સંપૂર્ણપણે નિષ્ફળ ગયા છે કારણ કે દાવો સંપૂર્ણપણે ફગાવી દેવામાં આવ્યો છે, તે સદર સંહિતાના ઓર્ડર ૪૧ નિયમ ૨૨ હેઠળ કોસ ઓબ્જેક્શન દ્વારા હુકમનામું મેળવી શકે છે અને વાદીનો દાવો મંજૂર કરવાની રાહત માંગી શકે છે?

૮. સ્પેશિયલ સિવિલ દાવો નં. ૫૯૮૭/૧૯૮૭ ઉપર દર્શાવેલ રાહતો મેળવવા માટે વાદી દ્વારા દાખલ કરવામાં આવ્યો હતો. દાવો આખરે ફગાવી દેવામાં આવ્યો હતો. દાવો ફગાવી દેવા છતાં, વાદીએ ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા પસાર કરાયેલા ચુકાદા અને હુકમનામાની કાયદેસરતા અને શુદ્ધતાને પડકારતી સદર સંહિતાની કલમ ૯૬ હેઠળ અલગ અપીલ દાખલ કરી ન હતી. તેના બદલે, પ્રતિવાદીએ દાવો

ફગાવી દેતા હુકમનામા સામે સદર સંહિતાની કલમ ૯૬ હેઠળ હાલની ફર્સ્ટ અપીલ દાખલ કરી છે.

૯. હાલની ફર્સ્ટ અપીલ દ્વારા, લેખિત રજૂઆતોના પેરા ૨૩ માં ખાસ જણાવ્યા મુજબ, પ્રતિવાદી મુદ્દા નં. ૧, ૨, ૭, ૮ અને ૮એ પર નોંધાયેલા તારણોને ઉલટાવવાની માંગ કરે છે.

૧૦. વાદી, જેમણે ફર્સ્ટ અપીલ દાખલ કરીને વાદગ્રસ્ત ચુકાદા અને હુકમનામાને પડકાર્યો ન હતો, તેમણે જોકે વાદગ્રસ્ત ચુકાદા અને હુકમનામાને સંપૂર્ણપણે ઉલટાવી દેવા અને તેમની તરફેણમાં હુકમનામું મેળવવા માટે સદર સંહિતાના ઓર્ડર ૪૧ નિયમ ૨૨ હેઠળ કોસ-ઓબ્જેક્શન દાખલ કર્યા છે.

૧૧. શરૂઆતમાં, કોડ ઓફ સિવિલ પ્રોસિજરની કલમ ૨(૨) નો સંદર્ભ લેવો યોગ્ય રહેશે, જે "હુકમનામું" (ડિક્રી) અભિવ્યક્તિને નીચે મુજબ વ્યાખ્યાયિત કરે છે:

“૨(૨) "હુકમનામું" એટલે એવા ન્યાયનિર્ણયની ઔપચારિક અભિવ્યક્તિ જે, જ્યાં સુધી તેને વ્યક્ત કરતી અદાલતનો સંબંધ છે, દાવામાંના વિવાદના તમામ અથવા કોઈપણ બાબતોના સંદર્ભમાં પક્ષકારોના અધિકારોને નિર્ણાયક રીતે નિર્ધારિત કરે છે અને તે પ્રારંભિક અથવા અંતિમ હોઈ શકે છે. તેમાં વાદપત્રની નામંજૂરી અને કલમ ૧૪૪ ની અંદરના કોઈપણ પ્રશ્નનો નિર્ણય સામેલ માનવામાં આવશે, પરંતુ તેમાં નીચેનાનો સમાવેશ થશે નહીં—

(એ) એવો કોઈપણ ન્યાયનિર્ણય જેમાંથી અપીલ હુકમમાંથી અપીલ તરીકે થઈ શકે છે, અથવા

(બી) કસૂર બદલ બરતરફીનો કોઈપણ હુકમ.

સ્પષ્ટીકરણ. – હુકમનામું પ્રારંભિક હોય છે જ્યારે દાવો સંપૂર્ણપણે નિકાલ થાય તે પહેલાં આગળની કાર્યવાહી હાથ ધરવાની હોય. તે અંતિમ હોય છે જ્યારે આવો ન્યાયનિર્ણય દાવોનો સંપૂર્ણ નિકાલ કરે છે. તે આંશિક રીતે પ્રારંભિક અને આંશિક રીતે અંતિમ હોઈ શકે છે;”

૧૨. “હુકમનામું” એટલે એવા ન્યાયનિર્ણયની ઔપચારિક અભિવ્યક્તિ જે, તેને વ્યક્ત કરતી અદાલતનો સંબંધ છે ત્યાં સુધી, દાવામાં વિવાદિત તમામ અથવા કોઈપણ બાબતોના સંદર્ભમાં પક્ષકારોના અધિકારોને નિર્ણાયક રીતે નિર્ધારિત કરે છે. તે પ્રારંભિક અથવા અંતિમ હોઈ શકે છે. તેમાં વાદપત્રની નામંજૂરીનો સમાવેશ થાય છે પરંતુ તેમાં એવા કોઈપણ ન્યાયનિર્ણયનો સમાવેશ થતો નથી જેમાંથી અપીલ હુકમમાંથી અપીલ તરીકે થઈ શકે છે અથવા કસૂર બદલ બરતરફીનો કોઈપણ હુકમ સામેલ નથી.

૧૩. સદર સંહિતાની કલમ ૯૬, જે મૂળ હુકમનામામાંથી ફર્સ્ટ અપીલનો ઉપાય પૂરો પાડે છે, તે નીચે મુજબ વંચાય છે:

૯૬. મૂળ હુકમનામામાંથી અપીલ. – (૧) આ સંહિતાના મુખ્ય ભાગમાં અથવા તે સમયે અમલમાં રહેલા અન્ય કોઈપણ કાયદા દ્વારા અન્યથા સ્પષ્ટપણે પૂરી પાડવામાં આવેલી બાબતો સિવાય, મૂળ અધિકારક્ષેત્રનો ઉપયોગ કરતી કોઈપણ અદાલત દ્વારા પસાર કરાયેલા દરેક હુકમનામામાંથી અપીલ આવી અદાલતના નિર્ણયો સામે અપીલ સાંભળવા માટે અધિકૃત અદાલતમાં થશે.

(૨) એકપક્ષીય રીતે પસાર કરાયેલા મૂળ હુકમનામામાંથી અપીલ થઈ શકે છે.

(૩) પક્ષકારોની સંમતિથી અદાલત દ્વારા પસાર કરાયેલા હુકમનામામાંથી કોઈ અપીલ થશે નહીં.

(૪) સ્મોલ કોઝ કોર્ટ દ્વારા સંજોય પ્રકૃતિના કોઈપણ દાવામાં હુકમનામામાંથી, કાયદાના પ્રશ્ન સિવાય, કોઈ અપીલ થશે નહીં, જ્યારે મૂળ દાવાની વિષયવસ્તુની રકમ અથવા મૂલ્ય દસ હજાર રૂપિયા કરતાં વધુ ન હોય.

૧૪. સદર સંહિતાની કલમ ૯૬ મૂળ અધિકારક્ષેત્રનો ઉપયોગ કરતી અદાલત દ્વારા પસાર કરાયેલા દરેક મૂળ હુકમનામામાંથી અપીલની જોગવાઈ કરે છે. ધારાસભાએ સભાનપણે "દરેક હુકમનામું" શબ્દપ્રયોગનો ઉપયોગ કર્યો છે, જેથી તે સ્પષ્ટ થાય છે કે અપીલનો વૈધાનિક ઉપાય માત્ર હુકમનામા સામે જ ઉપલબ્ધ છે, પછી ભલે તે વિરોધ પછી પસાર કરવામાં આવ્યો હોય કે એકપક્ષીય, અને મુદ્દાઓ નક્કી કરતી વખતે નોંધાયેલા તારણો સામે ઉપલબ્ધ નથી.

૧૫. સદર સંહિતાના ઓર્ડર ૪૧ નિયમ ૨૨ નો સંદર્ભ લેવો પણ યોગ્ય રહેશે, જે કોસ ઓબ્જેક્શન દાખલ કરવાની પરવાનગી આપે છે. સદર જોગવાઈ નીચે મુજબ વંચાય છે:

**“૨૨. સુનાવણી પર સામાવાળા હુકમનામા સામે વાંધો ઉઠાવી શકે છે જાણે કે તેણે અલગ અપીલ દાખલ કરી હોય.—(૧) કોઈપણ સામાવાળા, જોકે તેણે હુકમનામાના કોઈપણ ભાગમાંથી અપીલ ન કરી હોય તો પણ, માત્ર હુકમનામાને સમર્થન આપી શકે છે એટલું જ નહીં પરંતુ એવું પણ જણાવી શકે છે કે કોઈપણ મુદ્દાના સંદર્ભમાં નીચલી અદાલતમાં તેની વિરુદ્ધનું તારણ તેની તરફેણમાં હોવું જોઈતું હતું; અને હુકમનામા સામે કોઈપણ કોસ-ઓબ્જેક્શન પણ લઈ શકે છે જે તે અપીલ દ્વારા લઈ શક્યો હોત જો તેણે અપીલની સુનાવણી માટે નિયત કરેલા દિવસની નોટિસ તેના પર અથવા તેના વકીલ પર બજવણી થયાની તારીખથી એક મહિનાની**

અંદર, અથવા એપેલેટ કોર્ટ યોગ્ય ગણે તેવા વધુ સમયની અંદર આવી તકરાર એપેલેટ કોર્ટમાં દાખલ કરી હોય.

[સ્પષ્ટીકરણ. —જે ચુકાદા પર અપીલ હેઠળનું હુકમનામું આધારિત છે તેમાં અદાલતના તારણથી વ્યથિત થયેલ સામાવાળા, આ નિયમ હેઠળ, તે તારણ પર આધારિત હોય તે હદ સુધી હુકમનામાના સંદર્ભમાં કોસ-ઓબ્જેક્શન દાખલ કરી શકે છે, તેમ છતાં દાવાના નિર્ણય માટે પૂરતા હોય તેવા અન્ય કોઈપણ તારણ પર અદાલતના નિર્ણયના કારણસર, હુકમનામું સંપૂર્ણપણે અથવા આંશિક રીતે તે સામાવાળાની તરફેણમાં છે.]

(૨) વાંધાનું સ્વરૂપ અને તેને લાગુ પડતી જોગવાઈઓ.—આવા કોસ-ઓબ્જેક્શન મેમોરેન્ડમના સ્વરૂપમાં હશે, અને નિયમ ૧ ની જોગવાઈઓ, જ્યાં સુધી તે અપીલના મેમોરેન્ડમના સ્વરૂપ અને વિષયવસ્તુ સાથે સંબંધિત છે, તે તેને લાગુ પડશે.

[\*\*\*]

(૪) જ્યાં, કોઈપણ કેસમાં જેમાં કોઈપણ સામાવાળાએ આ નિયમ હેઠળ વાંધાનું મેમોરેન્ડમ દાખલ કર્યું હોય, મૂળ અપીલ પાછી ખેંચી લેવામાં આવે અથવા કસૂર બદલ બરતરફ કરવામાં આવે, તેમ છતાં આ રીતે દાખલ કરાયેલ વાંધો અદાલત યોગ્ય ગણે તેવી અન્ય પક્ષકારોને નોટિસ આપ્યા પછી સાંભળી શકાય છે અને નક્કી કરી શકાય છે.

(૫) નિર્ધન વ્યક્તિઓ દ્વારા અપીલ સંબંધિત જોગવાઈઓ, જ્યાં સુધી તે લાગુ કરી શકાય ત્યાં સુધી, આ નિયમ હેઠળના વાંધાને લાગુ પડશે."

૧૬. સદર સંહિતાનો ઓર્ડર ૪૧ નિયમ ૧ એવી જોગવાઈ કરે છે કે દરેક અપીલ અપીલકર્તા અથવા તેના વકીલ દ્વારા સહી કરેલા મેમોરેન્ડમના સ્વરૂપમાં કરવામાં આવશે અને તેની સાથે ચુકાદાની નકલ સામેલ હશે. ઓર્ડર ૪૧ નિયમ ૧(૨) વધુમાં એવી જોગવાઈ કરે છે કે અપીલના મેમોરેન્ડમમાં કોઈપણ દલીલ અથવા

કથા વિના અપીલ હેઠળના હુકમનામા સામેના વાંધાના આધારો સંક્ષિપ્તમાં અને અલગ-અલગ મથાળાઓ હેઠળ દર્શાવવામાં આવશે.

૧૭. ઓર્ડર ૪૧ નિયમ ૨૨ એવી જોગવાઈ કરે છે કે એક સામાવાળા, જોકે તેણે હુકમનામાના કોઈપણ ભાગમાંથી અપીલ કરી ન હોય તો પણ, માત્ર હુકમનામાને સમર્થન આપી શકે છે એટલું જ નહીં પરંતુ એવી દલીલ પણ કરી શકે છે કે કોઈપણ મુદ્દા પર તેની વિરુદ્ધ નોંધાયેલા તારણો તેની તરફેણમાં હોવા જોઈતા હતા. આ નિયમ સામાવાળાને હુકમનામાના તે ભાગ સામે કોસ-ઓબ્જેક્શન લેવાની વધુ જોગવાઈ કરે છે જેને તે સ્વતંત્ર અપીલ દ્વારા પડકારી શક્યો હોત, જો આવા કોસ-ઓબ્જેક્શન નિર્ધારિત સમયગાળાની અંદર દાખલ કરવામાં આવ્યા હોય.

૧૮. નામદાર સર્વોચ્ચ અદાલતે, *દેવરામ અને અન્ય વિ. ઈશ્વરચંદ અને અન્ય (ઉપર મુજબ)* માં, પેરા ૨૭ થી ૩૧ માં, નીચે મુજબ ઠરાવ્યું છે:

“૨૭. આમ, કોર્ટ દ્વારા નોંધવામાં આવેલા માત્ર “તારણો” સામે અપીલ થઈ શકતી નથી જ્યાં સુધી તારણો “હુકમનામું” અથવા “હુકમ” સમાન ન હોય. જ્યાં દાવો ફગાવી દેવામાં આવે છે, ત્યાં પ્રતિવાદી જેની વિરુદ્ધ કોઈ મુદ્દા પર પ્રતિકૂળ તારણ નોંધવામાં આવ્યું હોઈ શકે છે, તેને અપીલ કરવાનો કોઈ અધિકાર નથી અને તે એપેલેટ કોર્ટ સમક્ષ તે તારણો પર પ્રશ્ન ઉઠાવી શકતો નથી. (જુઓ ગંગા બાઈ વિ. વિનય કુમાર અને અન્ય : (૧૯૭૪) ૩ એસ.સી.આર. ૮૮૨).

૨૮. મિદનાપુર જમીનદારી કો. લિ. વિ. નરેશ નારાયણ રોય [એ.આઈ.આર. ૧૯૨૨ પી.સી. ૨૪૧] માં નીચે મુજબ અવલોકન કરવામાં આવ્યું હતું:

"માનનીય ન્યાયમૂર્તિઓ આને રેસ જ્યુડિકાટોની વાસ્તવિક દલીલ ગણતા નથી, કારણ કે પ્રતિવાદીઓ, અન્ય દલીલ પર સફળ થયા હોવાથી, તેમની વિરુદ્ધના તારણ અંગે આગળ વધવાનો કોઈ પ્રસંગ નહોતો: પરંતુ તે એક અદાલતનું તારણ છે જે બોર્ડ સમક્ષ હવે જે હકીકતો છે તેના કરતાં તેમની નજીકની હકીકતો સાથે વ્યવહાર કરતી હતી, અને તે ચોક્કસપણે અપીલકર્તા પર તારણને વિસ્થાપિત કરવાની સર્વોચ્ચ ફરજ ઊભી કરે છે, જે ફરજ તેઓ હવે નિભાવવામાં સક્ષમ થયા છે."

૨૯. રણ બહાદુર સિંહ વિ. લુચોકોઅર [૧૮૮૫ આઈએલઆર ૧૧ કલ. ૩૦૧ (પી.સી.)] ના અગાઉના નિર્ણયમાં પણ સમાન મત વ્યક્ત કરવામાં આવ્યો હતો.

૩૦. પાતેશ્વર દીન અને અન્ય વિ. મહંત સરજુદાસ (એ.આઈ.આર. ૧૯૩૮ અવધ ૧૮) માં અવધ ચીફ કોર્ટે ઠરાવ્યું હતું કે જ્યાં અગાઉના દાવામાં હુકમનામું સંપૂર્ણપણે કોઈ વ્યક્તિની તરફેણમાં હોય અને તેને તેના દ્વારા માંગવામાં આવેલી તમામ રાહતો આપે છે, તો તેને હુકમનામા સામે અપીલ કરવાનો કોઈ અધિકાર નથી જેથી તે આવા દાવામાં તેની વિરુદ્ધના કોઈપણ પ્રતિકૂળ તારણનો વિરોધ કરવા સક્ષમ બને. તેથી, આવું પ્રતિકૂળ તારણ પછીના દાવામાં તેની વિરુદ્ધ રેસ જ્યુડિકાટો તરીકે કાર્ય કરી શકતું નથી.

૩૧. બંસી લાલ રાતવા વિ. લક્ષ્મીનારાયણ અને અન્ય [૧૯૬૯ (૨) આંધ્ર વીકલી રિપોર્ટર] માં આંધ્ર પ્રદેશ હાઈકોર્ટે અને અર્જુન સિંહ અને અન્ય વિ. તારા દાસ ઘોષ અને અન્ય [એ.આઈ.આર. ૧૯૭૪ પટના ૧] માં પટના હાઈકોર્ટની કુલ બેંચે એવો મત લીધો છે કે માત્ર પ્રતિકૂળ તારણ સામે અપીલ થઈ શકશે નહીં સિવાય કે આવું તારણ પછીની કાર્યવાહીમાં રેસ જ્યુડિકાટો બનશે. જોકે, અમે વર્તમાન કેસમાં બાબતના આ પાસા સાથે સંબંધિત નથી કે અમે અગાઉના પાસા સાથે સંબંધિત નથી કારણ કે લેખિત જવાબમાં રેસ જ્યુડિકાટોની દલીલ ઉઠાવવામાં આવી ન હોવાથી, અપીલકર્તાને અહીં દલીલ ઉઠાવવાની મંજૂરી આપી શકાય નહીં."

૧૯. ઉપરોક્ત સુસ્થાપિત કાનૂની સ્થિતિને ધ્યાને રાખીને, માત્ર મુદ્દા નં. ૧, ૨, ૭, ૮ અને ૮એ પર વિદ્વાન ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા નોંધવામાં આવેલા તારણોને પડકારવા માટે પ્રતિવાદી-અપીલકર્તા દ્વારા દાખલ કરવામાં આવેલી હાલની

અપીલ પોષણક્ષમ નથી. દાવો ફગાવી દેતી વખતે નોંધાયેલા તારણો સદર સંહિતાની કલમ ૯૬ હેઠળ અથવા અપીલ ફોમ ઓર્ડર દ્વારા અપીલ દ્વારા પડકારવા સક્ષમ “હુકમનામું” બનતા નથી. પરિણામે, ફર્સ્ટ અપીલ પોષણક્ષમ ન હોવાથી ફગાવી દેવાને પાત્ર છે.

૨૦. વિચારણા માટે ઉદ્ભવતો આગળનો પ્રશ્ન એ છે કે શું મૂળ વાદી દ્વારા અલગ અપીલ દાખલ કરીને દાવો ફગાવી દેતા હુકમનામાને પડકાર્યા ન હોવા છતાં, સદર સંહિતાના ઓર્ડર ૪૧ નિયમ ૨૨ હેઠળ તેમની તરફેણમાં હુકમનામું મેળવવા માટે દાખલ કરવામાં આવેલ કોસ-ઓબ્જેક્શન પોષણક્ષમ છે કે કેમ.

૨૧. (૨૦૦૩) ૯ એસ.સી.સી. ૬૦૬ માં અહેવાલ થયેલ **બનારસી અને અન્ય વિ. રામ ફલ** ના કેસમાં નામદાર સર્વોચ્ચ અદાલતે પેરા ૮ માં નીચે મુજબ અવલોકન કર્યું છે:

“૮. સીપીસી ની કલમો ૯૬ અને ૧૦૦ અનુક્રમે દરેક મૂળ હુકમનામામાંથી અથવા અપીલમાં પસાર કરાયેલા દરેક હુકમનામામાંથી અપીલ દાખલ કરવાની જોગવાઈ કરે છે; આ જોગવાઈઓમાંથી કોઈ પણ અપીલ કોણ દાખલ કરી શકે તે વ્યક્તિઓની ગણતરી કરતી નથી. જોકે, નિર્ણયોની લાંબી શ્રેણી દ્વારા તે સુસ્થાપિત છે કે અપીલ દાખલ કરવા માટે હકદાર બનવા માટે વ્યક્તિ હુકમનામાથી વ્યથિત હોવી જોઈએ. જ્યાં સુધી કોઈ વ્યક્તિ હુકમનામાથી પ્રતિકૂળ અથવા વિપરીત અસર પામી ન હોય ત્યાં સુધી તે અપીલ દાખલ કરવા માટે હકદાર નથી (જુઓ કૂલચંદ અને અન્ય વિ. ગોપાલ લાલ, [૧૯૬૭] ૩ એસસીઆર ૧૫૩; શ્રીમતી જતન કંવર ગોલછા વિ. મેસર્સ ગોલછા પ્રોપર્ટીઝ (પી) લિ., [૧૯૭૦] ૩ એસ.સી.સી. ૫૭૩; શ્રીમતી ગંગા બાઈ વિ. વિજય કુમાર અને અન્ય, [૧૯૭૪] ૨ એસ.સી.સી. ૩૮૩). માત્ર

તારણ સામે કોઈ અપીલ થઈ શકતી નથી. એ નોંધવું મહત્વપૂર્ણ છે કે સીપીસી ની કલમો ૮૬ અને ૧૦૦ બંને હુકમનામા સામે અપીલ કરવાની જોગવાઈ કરે છે અને ચુકાદા સામે નહીં.”

૨૨. તેથી, પ્રશ્ન એ છે કે શું સામાવાળા-મૂળ વાદી, સદર સંહિતાના ઓર્ડર ૪૧ નિયમ ૨૨ હેઠળ કોસ-ઓબ્જેક્શન દાખલ કરીને, તેમના દાવાને ફગાવી દેતા સમગ્ર હુકમનામાને રદ કરવાની માંગ કરી શકે છે અને એવી રાહત મેળવી શકે છે જે માત્ર સદર સંહિતાની કલમ ૮૬ હેઠળ અપીલ દાખલ કરીને જ માંગી શકાઈ હોત.

૨૩. ઉપરોક્ત મુદ્દા પર વિચાર કરતાં પહેલાં, **બનારસી (ઉપર મુજબ)** ના ચુકાદાના પેરા ૧૦, ૧૧ અને ૧૨ નો સંદર્ભ લેવો યોગ્ય રહેશે, જેમાં નામદાર સર્વોચ્ચ અદાલતે ઓર્ડર ૪૧ નિયમ ૨૨ ના સુધારા પછીના અવકાશ અને અસરને સમજાવી છે. સંબંધિત પેરા ૧૦ અને ૧૧ નીચે મુજબ વંચાય છે:

“૧૦. ૧૯૭૬ ના સીપીસી સુધારાએ નજીવા તફાવત સિવાય કાયદામાં ભૌતિક અથવા નોંધપાત્ર ફેરફાર કર્યો નથી. સુધારેલા ઓર્ડર ૪૧ નિયમ ૨૨ પેટા-નિયમ (૧) હેઠળ પણ જે પક્ષકારની તરફેણમાં હુકમનામું સંપૂર્ણપણે છે તે કોઈપણ કોસ ઓબ્જેક્શન દાખલ કરવા માટે ન તો હકદાર છે કે ન તો બંધાયેલ છે. જોકે, પેટા-નિયમ (૧) ના લખાણમાં કરવામાં આવેલ દાખલ તારણ સામે કોસ ઓબ્જેક્શન દાખલ કરવાની પરવાનગી આપે છે. પરિણામે જે તફાવત થયો છે તે અમે ટૂંકમાં જણાવીશું. સામાવાળા હુકમનામું તેની તરફેણમાં છે તે હદ સુધી કોઈપણ કોસ ઓબ્જેક્શન દાખલ કર્યા વિના પોતાનો બચાવ કરી શકે છે; જોકે, જો તે હુકમનામાના કોઈપણ ભાગ પર હુમલો કરવાનો પ્રસ્તાવ મૂકે છે તો તેણે કોસ ઓબ્જેક્શન લેવું જ પડશે. ૧૯૭૬ ના સુધારા દ્વારા દાખલ કરવામાં આવેલ સુધારો સ્પષ્ટતાત્મક અને સક્ષમ પણ

છે અને જોગવાઈનું વિશ્લેષણ કરીને આ ચોક્કસ બનાવી શકાય છે. ત્રણ પરિસ્થિતિઓ હોઈ શકે છે:-

(૧) વાદગ્રસ્ત હુકમનામું આંશિક રીતે અપીલકર્તાની તરફેણમાં અને આંશિક રીતે સામાવાળાની તરફેણમાં છે;

(૨) હુકમનામું સંપૂર્ણપણે સામાવાળાની તરફેણમાં છે જોકે એક મુદ્દો સામાવાળાની વિરુદ્ધ નક્કી કરવામાં આવ્યો છે;

(૩) હુકમનામું સંપૂર્ણપણે સામાવાળાની તરફેણમાં છે અને તમામ મુદ્દાઓ પણ સામાવાળાની તરફેણમાં જવાબ આપવામાં આવ્યા છે પરંતુ ચુકાદામાં એક તારણ છે જે સામાવાળાની વિરુદ્ધ જાય છે.

૧૧. કેસ (૧) ના પ્રકારમાં સામાવાળા માટે અપીલ દાખલ કરવી અથવા હુકમનામાના તે ભાગ સામે કોસ ઓબ્જેક્શન લેવું જરૂરી હતું જે તેની વિરુદ્ધ છે જો તે તેમાંથી છુટકારો મેળવવા માંગતો હોય જોકે હુકમનામાનો તે ભાગ જે તેની તરફેણમાં છે તેને તે કોઈપણ કોસ ઓબ્જેક્શન લીધા વિના સમર્થન આપવા માટે હકદાર છે. સુધારા પછી પણ કાયદો એવો જ રહે છે. કેસો (૨) અને (૩) ના પ્રકારમાં સુધારા પહેલાંની સીપીસી સામાવાળાને કોઈપણ કોસ ઓબ્જેક્શન લેવા માટે ન તો હકદાર બનાવતી હતી કે ન તો પરવાનગી આપતી હતી કારણ કે તે હુકમનામાથી વ્યથિત વ્યક્તિ નહોતો. સુધારેલી સીપીસી હેઠળ, સ્પષ્ટીકરણના પ્રકાશમાં વાંચતાં, જોકે સામાવાળા માટે તેની પ્રતિકૂળ કોઈપણ તારણને પડકારતા કોઈપણ કોસ ઓબ્જેક્શન લેવું હજુ પણ જરૂરી નથી કારણ કે હુકમનામું સંપૂર્ણપણે તેની તરફેણમાં છે અને તે કોસ ઓબ્જેક્શન વિના હુકમનામાને સમર્થન આપી શકે છે; પેટા-નિયમ (૧) ના લખાણમાં કરવામાં આવેલ સુધારો, નવા દાખલ કરાયેલા સ્પષ્ટીકરણ સાથે વાંચતાં, તેને કોઈ મુદ્દાનો જવાબ આપતી વખતે અથવા કોઈ મુદ્દા સાથે વ્યવહાર કરતી વખતે તેની વિરુદ્ધ નોંધાયેલા તારણ સામે કોસ ઓબ્જેક્શન લેવાનો અધિકાર આપે છે. આવા કોસ ઓબ્જેક્શન પસંદ કરવાનો ફાયદો પેટા-નિયમ (૪) દ્વારા દર્શાવવામાં આવ્યો છે. મૂળ અપીલ પાછી ખેંચી લેવામાં આવી હોવા છતાં અથવા કસૂર બદલ બરતરફ કરવામાં આવી હોવા છતાં સામાવાળા દ્વારા કોઈપણ તારણ સામે લેવાયેલ કોસ ઓબ્જેક્શન હજુ પણ ગુણદોષ પર ન્યાયનિર્ણય માટે ઉપલબ્ધ રહેશે જે ઉપાય સુધારા વિનાની સીપીસી હેઠળ સામાવાળાને ઉપલબ્ધ નહોતો. સુધારા પહેલાંના યુગમાં, મૂળ

અપીલ પાછી ખેંચી લેવાથી અથવા કસૂર બદલ બરતરફ કરવાથી સામાવાળા તેની વિરુદ્ધ નોંધાયેલા કોઈપણ તારણની શુદ્ધતા અથવા અન્યથા પ્રશ્ન કરવા માટે અસમર્થ બનતો હતો.”

૨૪. ૨૦૨૦ એ.આઈ.આર. (ઉત્તરાંચલ) ૧૫૫ માં અહેવાલ થયેલ દુર્ગા સિંહ ચૌહાણ અને અન્ય વિ. રાજેન્દ્ર કોઠિયાલ અને અન્ય ના કેસમાં ઉત્તરાખંડ હાઈકોર્ટના ચુકાદાનો યોગ્ય સંદર્ભ લઈ શકાય છે, પેરા નં. ૧૪, ૧૫, ૧૭ અને ૧૮ માં નીચે મુજબ અવલોકન કરવામાં આવ્યું છે:

“૧૪. અરજદારોના વિદ્વાન વકીલ રજૂઆત કરે છે કે ૨૦૧૮ એસસીસી ઓનલાઈન એસસી ૧૦૦૯, સ્ટેટ ઓફ આંધ્ર પ્રદેશ અને અન્ય વિ. બી. રંગા રેડ્ડી (મૃતક) કાનૂની વારસદારો મારફતે અને અન્ય ના ચુકાદાને ધ્યાને રાખીને, ખાસ કરીને સદર ચુકાદાના પેરા ૧૮ ની વિગતોનો અરજદારના વિદ્વાન વકીલ દ્વારા સંદર્ભ લેવામાં આવ્યો છે, જે નીચે મુજબ વંચાય છે :—

“૧૮) આ અદાલતે વર્ષ ૧૯૭૬ માં સંહિતામાં કરવામાં આવેલા સુધારાઓ પર વિચાર કરતી વખતે ઠરાવ્યું હતું કે સંહિતાના ઓર્ડર ૪૧ નિયમ ૨૨ ની સુધારેલી જોગવાઈઓ હેઠળ પણ, જે પક્ષકારની તરફેણમાં હુકમનામું સંપૂર્ણપણે છે તે કોઈપણ કોસ ઓબ્જેક્શન દાખલ કરવા માટે ન તો હકદાર છે કે ન તો બંધાયેલ છે. જોકે, સંહિતાના ઓર્ડર ૪૧ નિયમ ૨૨ માં સુધારા દ્વારા, તારણ સામે કોસ ઓબ્જેક્શન દાખલ કરવાની પરવાનગી છે. સામાવાળા હુકમનામું તેની તરફેણમાં છે તે હદ સુધી કોઈપણ કોસ ઓબ્જેક્શન દાખલ કર્યા વિના પોતાનો બચાવ કરી શકે છે. અદાલતે નીચે મુજબ ઠરાવ્યું:

“૧૦. ૧૯૭૬ ના સીપીસી સુધારાએ નજીવા તફાવત સિવાય કાયદામાં ભૌતિક અથવા નોંધપાત્ર ફેરફાર કર્યો નથી. સુધારેલા ઓર્ડર ૪૧ નિયમ ૨૨ પેટા-નિયમ (૧) હેઠળ પણ જે પક્ષકારની તરફેણમાં હુકમનામું સંપૂર્ણપણે છે તે કોઈપણ કોસ-ઓબ્જેક્શન દાખલ કરવા માટે ન તો હકદાર છે કે ન તો બંધાયેલ છે. જોકે, પેટા-નિયમ (૧) ના લખાણમાં કરવામાં આવેલ દાખલ તારણ સામે કોસ-

ઓબ્જેક્શન દાખલ કરવાની પરવાનગી આપે છે. પરિણામે જે તફાવત થયો છે તે અમે ટૂંકમાં જણાવીશું. સામાવાળા હુકમનામું તેની તરફેણમાં છે તે હદ સુધી કોઈપણ કોસ-ઓબ્જેક્શન દાખલ કર્યા વિના પોતાનો બચાવ કરી શકે છે; જોકે, જો તે હુકમનામાના કોઈપણ ભાગ પર હુમલો કરવાનો પ્રસ્તાવ મૂકે છે તો તેણે કોસ-ઓબ્જેક્શન લેવું જ પડશે. ૧૯૭૬ ના સુધારા દ્વારા દાખલ કરવામાં આવેલ સુધારો સ્પષ્ટતાત્મક અને સક્ષમ પણ છે અને જોગવાઈનું વિશ્લેષણ કરીને આ ચોક્કસ બનાવી શકાય છે. ત્રણ પરિસ્થિતિઓ હોઈ શકે છે:

(૧) વાદગ્રસ્ત હુકમનામું આંશિક રીતે અપીલકર્તાની તરફેણમાં અને આંશિક રીતે સામાવાળાની તરફેણમાં છે.

(૨) હુકમનામું સંપૂર્ણપણે સામાવાળાની તરફેણમાં છે જોકે એક મુદ્દો સામાવાળાની વિરુદ્ધ નક્કી કરવામાં આવ્યો છે.

(૩) હુકમનામું સંપૂર્ણપણે સામાવાળાની તરફેણમાં છે અને તમામ મુદ્દાઓ પણ સામાવાળાની તરફેણમાં જવાબ આપવામાં આવ્યા છે પરંતુ ચુકાદામાં એક તારણ છે જે સામાવાળાની વિરુદ્ધ જાય છે.

૧૧. કેસ (૧) ના પ્રકારમાં સામાવાળા માટે અપીલ દાખલ કરવી અથવા હુકમનામાના તે ભાગ સામે કોસ-ઓબ્જેક્શન લેવું જરૂરી હતું જે તેની વિરુદ્ધ છે જો તે તેમાંથી છુટકારો મેળવવા માંગતો હોય જોકે હુકમનામાનો તે ભાગ જે તેની તરફેણમાં છે તેને તે કોઈપણ કોસ-ઓબ્જેક્શન લીધા વિના સમર્થન આપવા માટે હકદાર છે. સુધારા પછી પણ કાયદો એવો જ રહે છે. કેસો (૨) અને (૩) ના પ્રકારમાં સુધારા પહેલાંની સીપીસી સામાવાળાને કોઈપણ કોસ-ઓબ્જેક્શન લેવા માટે ન તો હકદાર બનાવતી હતી કે ન તો પરવાનગી આપતી હતી કારણ કે તે હુકમનામાથી વ્યથિત વ્યક્તિ નહોતો. સુધારેલી સીપીસી હેઠળ, સ્પષ્ટીકરણના પ્રકાશમાં વાંચતાં, જોકે સામાવાળા માટે તેની પ્રતિકૂળ કોઈપણ તારણને પડકારતા કોઈપણ કોસ-ઓબ્જેક્શન લેવું હજુ પણ જરૂરી નથી કારણ કે હુકમનામું સંપૂર્ણપણે તેની તરફેણમાં છે અને તે કોસ-ઓબ્જેક્શન વિના હુકમનામાને સમર્થન આપી શકે છે; પેટા-નિયમ (૧) ના લખાણમાં કરવામાં આવેલ સુધારો, નવા દાખલ કરાયેલા

સ્પષ્ટીકરણ સાથે વાંચતાં, તેને કોઈ મુદ્દાનો જવાબ આપતી વખતે અથવા કોઈ મુદ્દા સાથે વ્યવહાર કરતી વખતે તેની વિરુદ્ધ નોંધાયેલા તારણ સામે કોસ-ઓબ્જેક્શન લેવાનો અધિકાર આપે છે. આવા કોસ-ઓબ્જેક્શન પસંદ કરવાનો ફાયદો પેટા-નિયમ (૪) દ્વારા દર્શાવવામાં આવ્યો છે. મૂળ અપીલ પાછી ખેંચી લેવામાં આવી હોવા છતાં અથવા કસૂર બદલ બરતરફ કરવામાં આવી હોવા છતાં સામાવાળા દ્વારા કોઈપણ તારણ સામે લેવાયેલ કોસ-ઓબ્જેક્શન હજુ પણ ગુણદોષ પર ન્યાયનિર્ણય માટે ઉપલબ્ધ રહેશે જે ઉપાય સુધારા વિનાની સીપીસી હેઠળ સામાવાળાને ઉપલબ્ધ નહોતો. સુધારા પહેલાંના યુગમાં, મૂળ અપીલ પાછી ખેંચી લેવાથી અથવા કસૂર બદલ બરતરફ કરવાથી સામાવાળા તેની વિરુદ્ધ નોંધાયેલા કોઈપણ તારણની શુદ્ધતા અથવા અન્યથા પ્રશ્ન કરવા માટે અસમર્થ બનતો હતો."

૧૫. સદર ચુકાદામાં, તદ્દન અલગ પરિસ્થિતિ ધ્યાનમાં લેવામાં આવી હતી. તે એવી પરિસ્થિતિ હતી, જ્યાં અદાલત સીપીસી ના ઓર્ડર ૪૧ નિયમ ૨૨ હેઠળ સમાવિષ્ટ જોગવાઈઓની અસરોનું અર્થઘટન કરી રહી હતી, જ્યાં દાવાની કાર્યવાહીનો પક્ષકાર જેની તરફેણમાં હુકમનામું સંપૂર્ણપણે છે તે કોઈપણ કોસ ઓબ્જેક્શન દાખલ કરવા માટે ન તો હકદાર છે કે ન તો બંધાયેલ છે. પરંતુ, અહીં વર્તમાન કેસમાં, તે તદ્દન અલગ પરિસ્થિતિ છે. તેથી, પરિસ્થિતિ એ દ્રષ્ટિકોણથી સંપૂર્ણપણે અલગ છે કે તે વાદીઓની અપીલ છે, જે તેમના દાવાને ફગાવી દેવા સામે તેમના દ્વારા દાખલ કરવામાં આવી હતી અને તે કાઉન્ટર ક્લેઈમ ફગાવી દેવા સામે પ્રતિવાદીઓની અપીલ નથી અને તેમાં પ્રસ્તાવિત રેશિયો અને જે તફાવત દર્શાવવામાં આવ્યો છે તે ઓર્ડર ૪૧ નિયમ ૨૨ ની અસરના સંબંધમાં છે, તે સ્વતંત્ર અપીલ દાખલ કરીને ઓર્ડર ૮ નિયમ ૬એ ની નામંજૂરીને પડકાર્યા વિના કાઉન્ટર ક્લેઈમની નામંજૂરીને પડકારતી વાદીની અપીલમાં સીપીસી ના ઓર્ડર ૪૧ નિયમ ૨૨ લાગુ કરવા માટે તેના દાવરાને વિસ્તૃત કરશે નહીં અને કારણ કે જો કિસ્સામાં, ઓર્ડર ૪૧ નિયમ ૨૨ માત્ર દાવાના હુકમનામાના તારણના ભાગ સામેનો પડકાર છે, તે સંજોગોમાં, ઓર્ડર ૮ નિયમ ૬એ ની નામંજૂરીનો હુકમ, તે દર્શાવવા સમાન રહેશે કે ઓર્ડર ૮ નિયમ ૬એ ની નામંજૂરીના અનુસંધાનમાં આપવામાં આવેલા હુકમનામા સામે કોઈ પડકાર નથી, આમ, ઓર્ડર ૪૧ નિયમ ૨૨ હેઠળ કોસ ઓબ્જેક્શન દાખલ કરીને સ્વતંત્રતા આપીને અરજી, જે અરજદારનો ઈરાદો છે અને સીપીસી

હેઠળ ધ્યાનમાં લેવાયેલી અસરો છે અને તેથી, ચુકાદાના પેરા ૧૮ નો સંદર્ભ આપીને અરજદાર દ્વારા જે અપવાદ મેળવવાનો પ્રયાસ કરવામાં આવ્યો છે તે વર્તમાન કેસમાં આકર્ષાશે નહીં, તેથી, તેને સ્વીકારવાનો ઇનકાર કરવામાં આવે છે.

૧૭. આ અદાલત ઉપરોક્ત રેશિયો સ્વીકારવામાં સહેજ આશંકિત છે કારણ કે સદર ચુકાદો આર્બિટ્રેશન એન્ડ કન્સિલિયેશન એક્ટ, ૧૯૪૦ હેઠળ આર્બિટ્રેશન કાર્યવાહીમાં આપવામાં આવેલા એવોર્ડની યોગ્યતા પર વિચાર કરી રહ્યો હતો, જેમાં, સદર કાર્યવાહીમાં, જૂના અધિનિયમ હેઠળ સીપીસી ની જોગવાઈઓ લાગુ કરવામાં આવી હતી. પરંતુ પેરા ૧૨ નો સંદર્ભ જેના પર આધાર રાખવામાં આવ્યો છે તે ફરીથી એવી પરિસ્થિતિ સાથે વ્યવહાર કરતો નથી, જે હાથ પર છે કે શું "જેનો દાવો ફગાવી દેવામાં આવ્યો છે તેવા હુકમનામા સામે વાદી દ્વારા દાખલ કરાયેલ અપીલમાં ઓર્ડર ૪૧ નિયમ ૧૧ હેઠળ કાઉન્ટર ક્લેઈમ દાખલ કરીને, ઓર્ડર ૮ નિયમ ૬એ હેઠળ કાઉન્ટર ક્લેઈમ ફગાવી દેવાના હુકમનામાને પડકારવા માટે વૈકલ્પિક પ્લેટફોર્મ તરીકે તેનો ઉપયોગ કરી શકાય છે." આ અદાલત દ્વારા તેનો જવાબ સંપૂર્ણપણે નકારાત્મક અને અરજદારની વિરુદ્ધમાં છે કે તેઓ ઓર્ડર ૮ નિયમ ૬એ ની નામંજૂરી સામે સ્વતંત્ર અપીલ દાખલ કરવા માટે બંધાયેલા છે અને દાવો ફગાવી દેવા સામે વાદીની અપીલમાં ઓર્ડર ૪૧ નિયમ ૨૨ હેઠળ કાઉન્ટર ક્લેઈમ દાખલ કરીને છઠ્ઠાવરણ દ્વારા તે કરી શકાતું નથી, જે તેના દાવાને ફગાવી દેવા સામે વાદી દ્વારા દાખલ કરાયેલી અપીલમાં દાખલ કરવામાં આવી છે. કારણ એ છે કે ઓર્ડર ૮ નિયમ ૬એ હેઠળનો કાઉન્ટર ક્લેઈમ એક સ્વતંત્ર દાવા તરીકે નક્કી કરવામાં આવે છે, જે હુકમનામાનું સ્વરૂપ લે છે, તેને માત્ર સ્વતંત્ર અપીલ દ્વારા જ પડકારી શકાય છે અને સીપીસી ના ઓર્ડર ૪૧ નિયમ ૨૨ હેઠળ નહીં.

૧૮. કેરળ હાઈકોર્ટ દ્વારા ૨૦૧૧ (૧) સિવિલ કોર્ટ કેસીસ ૩૧૪ (કેરળ), થોમસ વિ. સુધા માં અહેવાલ થયેલ ચુકાદામાં એક સરખા મુદ્દા પર વિચાર કરવામાં આવ્યો હતો, જેમાં અદાલતે નીચે મુજબ ઠરાવ્યું છે:—

"સિવિલ પ્રોસિજર કોડ, ૧૯૦૮, ઓ.૪૧ નિયમ ૨૨, ઓ.૮ નિયમ ૬ – દાવો તેમજ કાઉન્ટર ક્લેઈમ ફગાવી દેવામાં આવ્યા – વાદીએ દાવો ફગાવી દેવા સામે અપીલ

દાખલ કરી – પ્રતિવાદી કોસ ઓબ્જેક્શન દ્વારા કાઉન્ટર કલેઈમ ફગાવી દેવાની શુદ્ધતા પર પ્રશ્ન ઉઠાવી શકતો નથી – તમામ હેતુ અને ઉદ્દેશ્યો માટે કાઉન્ટર કલેઈમ એક દાવો છે અને તેને ફગાવી દેવાથી એક અલગ હુકમનામું ઉદ્ભવે છે – કાઉન્ટર કલેઈમ ફગાવી દેવા સામે, માત્ર અપીલ જ થઈ શકે છે."

૨૫. આમ, કોસ-ઓબ્જેક્શન દાખલ કરીને, સામાવાળા હુકમનામાના તે ભાગને પડકારી શકે છે જે તેની વિરુદ્ધ છે અથવા તેની વિરુદ્ધ નોંધાયેલા તારણો સામે દલીલ કરતી વખતે હુકમનામાને સમર્થન આપી શકે છે. જોકે, જ્યાં વાદી તેની તરફેણમાં કોઈપણ હુકમનામું મેળવવામાં નિષ્ફળ ગયો હોય અને સદર સંહિતાની કલમ ૯૬ હેઠળ અપીલ કરી ન હોય, તો તે માત્ર કોસ-ઓબ્જેક્શન દ્વારા, હુકમનામા સામેની સ્વતંત્ર અપીલ દ્વારા જ માંગી શકાતી મૂળભૂત રાહત માંગી શકતો નથી.

૨૬. કોસ-ઓબ્જેક્શન દાખલ કરવાનો અધિકાર અપીલના મૂળભૂત અધિકાર સાથે આનુષંગિક છે, અને સ્વતંત્ર નથી. જ્યાં હુકમનામું આંશિક રીતે એક પક્ષકારની તરફેણમાં અને આંશિક રીતે તેની વિરુદ્ધ હોય, ત્યાં આવો પક્ષકાર અપીલ ન કરવાનું પસંદ કરી શકે છે અને આંશિક સફળતાથી સંતુષ્ટ રહી શકે છે. જોકે, જો સામો પક્ષકાર અપીલ દાખલ કરીને હુકમનામાને પડકારે છે, તો સામાવાળા પછી હુકમનામાના પ્રતિકૂળ ભાગ સામે કોસ ઓબ્જેક્શન દાખલ કરીને તેના અધિકારનો ઉપયોગ કરી શકે છે. આમ, મૂળભૂત અધિકાર એ

અપીલનો અધિકાર છે, જ્યારે કોસ ઓબ્જેક્શન દાખલ કરવું એ માત્ર પ્રક્રિયાની બાબત છે.

૨૭. (૨૦૦૪) ૩ એસ.સી.સી. ૨૧૪ માં અહેવાલ થયેલ જમશેદ હોરમસજી વાડિયા વિ. પોર્ટ ઓફ મુંબઈ ના કેસમાં નામદાર સર્વોચ્ચ અદાલતનું તારણ નીચે મુજબ છે:—

"જે વ્યક્તિ નીચેની અદાલત અથવા ટ્રિબ્યુનલ સમક્ષ સંપૂર્ણપણે સફળ થઈ છે તે માત્ર પ્રતિકૂળ તારણ અથવા મુદ્દાઓ પૈકી એક પરના પ્રતિકૂળ નિર્ણયની અસરથી પોતાને મુક્ત કરવા ખાતર અપીલ દાખલ કરી શકતી નથી કારણ કે તે 'વ્યથિત વ્યક્તિ' શબ્દોના અર્થમાં આવતી વ્યક્તિ રહેશે નહીં. અપીલમાં અથવા રિવિઝનમાં, સામાન્ય સિદ્ધાંતની બાબત તરીકે, જે પક્ષકારની તરફેણમાં હુકમ છે, તે એ દર્શાવવા માટે હકદાર છે કે જો હુકમ તેની તરફેણમાં નક્કી કરાયેલા આધારો પર રદ કરવાને પાત્ર હતો, તો પણ નીચલી અદાલતમાં તેની વિરુદ્ધ નક્કી કરાયેલા અન્ય કોઈ આધારે તારણને ઉલટાવીને હુકમ ટકાવી શકાયો હોત."

૨૮. ઉપરોક્ત કાનૂની સ્થિતિની પૃષ્ઠભૂમિમાં, ન તો ફર્સ્ટ અપીલ કે ન તો કોસ— ઓબ્જેક્શન પોષણક્ષમ છે. વાદી, સદર સંહિતાની કલમ ૯૬ હેઠળ અપીલ દાખલ કરીને દાવો ફગાવી દેતા હુકમનામાને પડકારવામાં નિષ્ફળ ગયા હોવાથી, કોસ ઓબ્જેક્શન દ્વારા સદર હુકમનામાને પડકારી શકતા નથી. તેવી જ રીતે, પ્રતિવાદી તેમની વિરુદ્ધ કોઈ હુકમનામું કાર્યરત ન હોવાના અભાવમાં વિદ્વાન ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા નોંધવામાં આવેલા તારણોને માત્ર પડકારવા માટે સદર સંહિતાની કલમ ૯૬ હેઠળ ફર્સ્ટ અપીલ કરી શકતા નથી.

## નિષ્કર્ષ:

૨૯. ઉપરોક્ત કાનૂની સ્થિતિને ધ્યાને રાખીને, આ કોર્ટને ફર્સ્ટ અપીલ અથવા ક્રોસ ઓબ્જેક્શન બંનેમાંથી કોઈમાં કોઈ ગુણદોષ જણાતો નથી. તે મુજબ, ફર્સ્ટ અપીલ અને ક્રોસ-ઓબ્જેક્શન ફગાવી દેવામાં આવે છે. વચગાળાની રાહત, જો કોઈ હોય તો, રદ કરવામાં આવે છે. રેકૉર્ડ અને કાર્યવાહી, જો કોઈ હોય તો, સંબંધિત કોર્ટને પરત મોકલવી.

૩૦. સંબંધિત સિવિલ એપ્લિકેશન, જો કોઈ હોય તો, ટકી રહેતી નથી અને તે મુજબ તેનો નિકાલ કરવામાં આવે છે.

(જે. સી. દોશી, ન્યાયમૂર્તિ)

મનોજ

This is an AI-assisted translation.

=====

**અસ્વીકરણ:** સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

**DISCLAIMER:** The translated judgement in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgement shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.